ความรู้ เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายใน และการปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

Knowledge, Attitude towards Internal Audit Standard and Executive Internal Audit Operation of Units under Songkhla Provincial Public Health Office

ณรงค์ ด้วงปาน[1]

Narong Doungparn

(Received: September 8,2019; Accepted: October 16,2019)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในและการปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น ผู้ที่รับการตรวจสอบภายใน ปีงบประมาณ 2560-2561 ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา จำนวน 99 แห่ง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.6 เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.55, \sigma = 0.33$) การปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารภาพรวมอยู่ในระดับดี ร้อยละ 77.8 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในด้านประโยชน์การตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร ($r= 0.21$, p-value ≤ 0.03) และเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร ($r= 0.24$, p-value ≤ 0.01) โดยเฉพาะด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบ ($r= 0.24$, p-value ≤ 0.01)

คำสำคัญ: การตรวจสอบภายใน การปฏิบัติการควบคุมภายใน

Abstract

This cross-sectional survey research aimed to examine relationship between knowledge, attitude towards internal audit standard and executive internal audit operation of units under Songkhla provincial public health office. Population were those who were internally audited for the fiscal year of 2017-2018, working in 99 settings of community hospitals, district public health offices, sub-district health promoting hospitals under Songkhla provincial public health office. Data were collected through a set of questionnaires. Data were analysed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and person correlation coefficient.

Research results revealed that internal audit knowledge was at a high level (54.6%). Attitude towards internal audit standard, overall, was at a good level ($\mu = 4.55, \sigma = 0.33$). Executive internal audit operation, overall, was at a good level (77.8%). For relationship analysis, it was found that internal audit knowledge in terms of benefit of internal audit had very low positive relationship with executive internal audit operation ($r= 0.24$, p-value ≤ 0.01), in terms particularly of, auditors' qualifications ($r= 0.24$, p-value ≤ 0.01).

Keywords: Internal Audit Standard, Executive Internal Audit Operation

[1] นักวิชาการสาธารณสุข (ด้านส่งเสริมพัฒนา) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

บทนำ

ด้วยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดมีกลไกการตรวจสอบภายในทุกระดับ เพื่อให้ข้อมูลรายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือ พัฒนาคุณภาพกระบวนการปฏิบัติงานด้วยการประเมินระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เกิดการกำกับดูแลตนเองที่ดีอย่างเป็นระบบ โดยนโยบายดังกล่าวมีขึ้นเพื่อให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นไปตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในและจริยธรรมการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของส่วนราชการ[1] ภายใต้ข้อจำกัดด้านบุคลากรที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้ครอบคลุมทุกระดับของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จึงจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะภาคีเครือข่ายคณะกรรมการตรวจสอบภายในระดับเขต ระดับจังหวัดและระดับอำเภอตามลำดับ และได้พัฒนาแนวทางการตรวจสอบสำหรับภาคีเครือข่ายคณะกรรมการตรวจสอบภายใน โดยสร้างระบบการตรวจสอบและพัฒนาผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการภาคีเครือข่ายตรวจสอบภายในที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้รับการตรวจสอบอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอ โดยได้มีการจัดทำแนวทางการตรวจสอบภายในไว้เป็นคู่มือปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน สำหรับภาคีเครือข่ายหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข[1] เพื่อให้มีมาตรฐานการตรวจสอบภายในไปในแนวทางเดียวกัน ภารกิจและหน้าที่ของหน่วยตรวจสอบภายในที่ได้ดำเนินการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะเป็นลักษณะของการตรวจสอบที่มุ่งทางด้านการบัญชีและการเงิน (Financial Audit) ซึ่งการตรวจสอบลักษณะนี้ผลที่ได้จะอยู่ในวงแคบเพียงเรื่องของความถูกต้องและความเชื่อถือได้ของการบันทึกบัญชีและรายงานทางการเงินตลอดจนการปฏิบัติงานทางการเงินสอดคล้องกับกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องหรือไม่เท่านั้น[2] จากข้อมูลการตรวจสอบภายในของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา พบว่า ในปีงบประมาณ 2560-2561 มีโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่ได้รับการตรวจสอบภายในโดยทีมสำนักงานสาธารณสุขระดับจังหวัดและระดับอำเภอแล้วทั้งสิ้น จำนวน 99 แห่งจาก 206 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 48.05 ข้อมูลที่ได้ภายหลังการตรวจสอบภายใน พบว่า การปฏิบัติงานของหน่วยรับตรวจยังไม่สามารถปฏิบัติงานได้ครอบคลุมตามมาตรฐานการตรวจสอบภายในของส่วนราชการและระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการตรวจสอบภายในของส่วนราชการ และจากการติดตามผลการตรวจสอบจากข้อเสนอแนะ พบว่ายังไม่มีการติดตาม หรือติดตามไม่ทั่วถึงทุกหน่วยงานในองค์กรและการติดตามยังไม่เป็นระบบ ทำให้ข้อมูลที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อการนำไปประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการบริหารงานของโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ซึ่งการตรวจสอบภายในของส่วนราชการจึงจำเป็นต้องเพิ่มบทบาทและหน้าที่การตรวจสอบให้ครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ และประเมินผลในเรื่องความรู้ของหน่วยรับตรวจ เจตคติที่มีต่อมาตรฐานตรวจสอบ ตลอดจนการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยรับตรวจ รวมถึงมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงเพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาให้ขั้นตอนการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรประเทศ สังคมและประชาชนต่อไป ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการตรวจสอบภายใน จึงมีความต้องการที่จะศึกษาถึงความรู้ เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายใน และการปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาการดำเนินงานตรวจสอบภายในให้มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในจังหวัดสงขลาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

2. เพื่อศึกษาระดับเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในและการปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross-Sectional Study) เพื่อศึกษาความรู้ เจตคติ และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในและการปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา มีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (Study Population) คือ ผู้ที่รับการตรวจสอบภายใน ในปีงบประมาณ 2560-2561 ของโรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา จำนวน 99 แห่ง ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 99 คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ นำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากร จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ต่องานการตรวจสอบภายใน จำนวน 14 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับเจตคติเกี่ยวกับมาตรฐานการตรวจสอบภายใน จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหาร จำนวน 39 ข้อ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในและแบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับมาตรฐานการตรวจสอบภายใน จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนแบบการปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารของสำนักตรวจสอบภายในมาพัฒนาใช้ในแบบสอบถามส่วนที่ 4 จากนั้นนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.67 ทุกข้อ จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ นำข้อมูลที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความรู้ได้ค่าคูเดอร์ริชาร์ดสันเท่ากับ 0.71 แบบประเมินเจตคติและแบบประเมินการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมภายในได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัคเท่ากับ 0.90 และ 0.88 ตามลำดับ [3]

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ได้รับการตรวจสอบภายในส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 57.6 ช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ที่ 51-60 ปี ร้อยละ 60.6 ค่าเฉลี่ยอายุที่ 50 ปี (σ = 6.03, Min=33, Max = 59) การศึกษาส่วนอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.7 ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 50.5 และระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่ง 1-10 ปี ร้อยละ 50.5 ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานอยู่ที่ 11.9 ปี (σ = 9.69, Min=1, Max = 36)

2. ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายใน พบว่า ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในภาพรวม พบว่า ผู้ที่ได้รับการตรวจสอบภายในส่วนใหญ่ มีความรู้ระดับสูง ร้อยละ 54.6 รองลงมา คือ ระดับพอใช้ ร้อยละ 41.4 และระดับต่ำ ร้อยละ 4.0 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านความสำคัญของการตรวจสอบภายใน ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 71.7 รองลงมา คือ ระดับพอใช้ ร้อยละ 25.3 ด้านบทบาทการตรวจสอบภายใน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 67.6 รองลงมา คือ ระดับพอใช้ ร้อยละ 26.3 และด้าน

ประโยชน์การตรวจสอบภายใน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 66.6 รองลงมา คือ ระดับพอใช้ ร้อยละ 27.3 ตามลำดับ

ความรู้ในเรื่องความสำคัญของการตรวจสอบภายใน จำแนกตามรายข้อ พบว่า ผู้รับการตรวจสอบภายในมีความรู้สูงสุด 3 อันดับแรก ในเรื่อง การตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญของการบริหารจัดการที่ดี และการฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ต้องกระทำด้วยความมีเหตุผลและมีอิสระ โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือตัวบุคคล ร้อยละ 100 และรองลงมา คือ การตรวจสอบภายในจะช่วยให้ส่วนราชการบรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 93.9 ตามลำดับ ส่วนความรู้ที่น้อยสุดจะเป็นเรื่อง ขอบเขตของการตรวจสอบภายในเป็นการสอบทานความเชื่อถือได้ ในเรื่องความถูกต้องทางด้านการเงินและการบัญชีเท่านั้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงการสารสนเทศ และการฏิบัติงาน ร้อยละ 52.5

ความรู้ในเรื่องบทบาทการตรวจสอบภายในจำแนกตามรายข้อ พบว่า ผู้รับการตรวจสอบภายในมีความรู้สูงสุด 3 อันดับแรก ในเรื่องการตรวจสอบภายในเป็นการตรวจสอบในเชิงรุกแบบก้าวหน้าและสร้างสรรค์ ในการส่งเสริมให้เกิดสิ่งที่ดีและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา ร้อยละ 98.0 รองลงมา คือ กำหนดแนวทางการตรวจสอบภายในควรกำหนดให้สอดคล้องตามความเสี่ยง ยุทธศาสตร์ นโยบาย ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ร้อยละ 88.9 และการตรวจสอบภายในเป็นการตรวจสอบงานโดยผู้ตรวจสอบไม่สามารถรับฟังคำชี้แจงของผู้รับการตรวจสอบได้ เนื่องจากจะทำให้ขาดอิสระในการตรวจสอบ ร้อยละ 87.9 ตามลำดับ ส่วนความรู้ที่น้อยสุดจะเป็นเรื่อง ผู้ตรวจสอบภายในจะเคารพในคุณค่าและสิทธิของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลที่ได้รับทราบจากการปฏิบัติงาน และสามารถเปิดเผยข้อมูลได้อย่างเป็นอิสระ ตอบถูก ร้อยละ 29.3

ความรู้ในเรื่องประโยชน์การตรวจสอบภายในจำแนกตามรายข้อ พบว่า ผู้รับการตรวจสอบภายในมีความรู้สูงสุด 3 อันดับแรก ในเรื่องการตรวจสอบภายในช่วยส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี ร้อยละ 97.0 รองลงมา คือ การตรวจสอบภายในช่วยให้สัญญาณเตือนภัยล่วงหน้า ของการประพฤติไม่ชอบหรือการทุจริตในองค์กร ร้อยละ 90.9 และการตรวจสอบภายในทำให้ขาดการคล่องตัวการปฏิบัติงาน ทำให้การกำหนดแผนงานล่าช้า ร้อยละ 88.9 ตามลำดับ ส่วนความรู้ที่น้อยสุดจะเป็นเรื่องการตรวจสอบภายในเป็นมาตรการถ่วงดุลแห่งอำนาจ โดยส่งเสริมให้การจัดสรร การใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างเหมาะสม ตามลำดับความสำคัญ ตอบถูก ร้อยละ 79.8

3. เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายใน พบว่า เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.55, \sigma = 0.33$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.72, \sigma = 0.31$) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.44, \sigma = 0.42$) ตามลำดับ

เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก คือ ผู้ตรวจสอบภายในมีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และมีจริยธรรมอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.86, \sigma = 0.56$) รองลงมา คือ ผู้ตรวจสอบภายในไม่มีอคติส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.84, \sigma = 0.39$) และ ผู้ตรวจสอบภายในสามารถให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเงิน การบัญชี และพัสดุได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.82, \sigma = 0.41$) ตามลำดับ ส่วนเจตคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้ตรวจสอบภายใน มีความรับผิดชอบ อดทน กระตือรือร้น ต่อการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.58, \sigma = 0.53$)

เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 3 อันดับแรก คือ การตรวจสอบภายใน ช่วยให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหาร การเงิน การบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สินและการบริหารด้านอื่นๆ ของหน่วยงานถูกต้องตามระเบียบของทางราชการอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.75, \sigma = 0.45$) รองลงมา คือ การตรวจสอบภายในสามารถช่วยให้การปฏิบัติงานด้านงบประมาณการเงินการบัญชี และการพัสดุ ของหน่วยงานมีประสิทธิภาพอยู่

ในระดับดี ($\mu = 4.75$, $\sigma = 0.50$) และ สามารถนำผลการตรวจสอบไปปรับปรุงการปฏิบัติงานได้อยู่ในระดับดี ($\mu = 4.52$, $\sigma = 0.52$) ตามลำดับ ส่วนเจตคติที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การติดตามผลการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับดี ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.75$)

4. การควบคุมภายในด้านการบริหาร พบว่า การปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 77.8 รองลงมา คือระดับปานกลาง ร้อยละ 18.2 และระดับไม่ดี ร้อยละ 4.0 ตามลำดับ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภารกิจ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 84.8 ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 58.6 ด้านการใช้ทรัพยากร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 88.9 และด้านสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 71.7

การปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหาร ด้านภารกิจ พบว่า ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 84.8 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า วัตถุประสงค์หลักส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 90.9 การวางแผนส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 90.9 และการติดตามผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 83.8 ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 58.6 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ประสิทธิผลส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 66.7 และประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี ร้อยละ 50.5 ด้านการใช้ทรัพยากร พบว่า ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 88.9 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การจัดสรรทรัพยากรส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 89.8 และประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 83.8 ด้านสภาพแวดล้อมของการดำเนินงาน พบว่า ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 71.7 และเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 89.8 และความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมการดำเนินงาน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ร้อยละ 67.7

5. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในกับการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในกับการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา

ตัวแปร		OP	OP1	OP2	OP3	OP4
1. ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายใน (r)		0.129	0.09	0.08	0.24	-0.01
	p-value	0.20	0.33	0.42	0.01*	0.85
1.1 ความสำคัญของการตรวจสอบภายใน (r)		-0.08	-0.08	-0.06	0.04	-014
	p-value	0.41	0.38	0.53	0.64	0.16
1.2 บทบาทการตรวจสอบภายใน (r)		0.18	0.13	0.16	0.24	0.01
	p-value	0.07	0.18	0.11	0.01*	0.91
1.3ประโยชน์การตรวจสอบภายใน (r)		0.21	0.20	0.09	0.25	0.12
	p-value	0.03*	0.45*	0.34	0.01**	0.21
2. เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายใน (r)		0.24	0.23	0.27	0.16	-0.02
	p-value	0.01*	0.01*	0.01**	0.10	0.83
2.1 ด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบ (r)		0.24	0.20	0.27	0.20	0.01
	p-value	0.01*	0.04*	0.01**	0.03*	0.86
2.2 ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ (r)		0.19	0.20	0.21	0.11	-0.03
	p-value	0.06	0.04*	0.03*	0.26	0.72

หมายเหตุ			
ด้านภารกิจ	***OP1***	*ด้านสภาพแวดล้อมของการดำเนินงาน*	***OP4***
ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน	***OP2***	*การปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหาร*	***OP***
ด้านการใช้ทรัพยากร	***OP3***		

จากตาราง พบว่า ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในด้านประโยชน์การตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร (r= 0.21, p-value $\leq$ 0.03) และเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร (r= 0.24, p-value $\leq$ 0.01) โดยเฉพาะเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบ (r= 0.24, p-value $\leq$ 0.01)

สรุปและอภิปรายผล

ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายใน พบว่า ระดับความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในภาพรวม พบว่า มีความรู้อยู่ในระดับสูง และเมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า ด้านความสำคัญของการตรวจสอบภายใน ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง และด้านประโยชน์การตรวจสอบภายใน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับสูง ด้วยเช่นกัน ที่เป็นเช่นอาจเนื่องมากจากผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่รับผิดชอบในตำแหน่งงานมาหลายปี โดยค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติงานอยู่ที่ 11 ปี จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจต่องานตรวจสอบภายในเป็นอย่างดี ซึ่งผลที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประทุม ภู่พัฒน์ (2552)[4] ที่ได้ศึกษาทัศนคติของผู้รับการตรวจที่มีต่อหน่วยงานตรวจสอบภายในบริษัทจันวาณิชย์ ซีเคียวริตี้ พริ้นท์ติ้ง จำกัด ผลการศึกษา พบว่าผู้รับการตรวจสอบภายในส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานตรวจสอบภายในระดับสูง โดยระดับความรู้ที่ผู้ตรวจสามารถทำๆได้คะแนนเต็มจะเป็นในเรื่องการตรวจสอบภายในเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญของการบริหารจัดการที่ดี และ การปฏิบัติงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน ต้องกระทำด้วยความมีเหตุผลและมีอิสระโดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือตัวบุคคล

เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี โดยผู้รับตรวจมีเจตคติต่อด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับดี รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบอยู่ในระดับดี ตามลำดับ ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของมะลิวรรณ ศรีนา (2550)[5] ได้ทำการศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้รับตรวจที่มีต่อผู้ตรวจสอบภายใน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่าผู้รับตรวจมีความคิดเห็นต่อผู้ตรวจสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้รับตรวจมีความเห็นว่าคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบภายในมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องผู้ตรวจสอบภายในมีความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส และมีจริยธรรมโดยไม่มีอคติส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่ และผู้ตรวจสอบภายในสามารถให้คำแนะนำปรึกษาด้านการเงิน การบัญชี และพัสดุได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ผู้รับตรวจมีความเห็นว่าด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายในของผู้ตรวจสอบภายในมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่องการตรวจสอบภายในช่วยให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการเงิน การบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สินทำให้การบริหารด้านอื่น ๆ ของหน่วยงานถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ สามารถช่วยให้การปฏิบัติงานด้านงบประมาณ การเงิน การบัญชี และการพัสดุ ของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการตรวจสอบไปปรับปรุงการปฏิบัติงานได้

การปฏิบัติการควบคุมภายในด้านการบริหารภาพรวม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านภารกิจ ด้านกระบวนการปฏิบัติงานด้านการใช้ทรัพยากร และด้านสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีด้วยเช่นกัน ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของชญานิษฐ์ อรุณสิทธิ์ (2551)[6] ได้

ทำการศึกษาผลการดำเนินงานตามมาตรฐานควบคุมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ผลของการดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในของหน่วยงานในการวางระบบ มาตรฐานควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ประสบความสำเร็จในระดับสูง

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในกับการควบคุมภายในด้านการบริหารของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลาพบว่า ความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในด้านประโยชน์การตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร และเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร โดยเฉพาะเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบ ซึ่งผลที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของชญานิษฐ์ อรุณสิทธิ์ (2551)[6] ได้ทำการศึกษาผลการดำเนินงานตามมาตรฐานควบคุมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามระบบควบคุมภายใน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของจิตรภา รุ่นประพันธ์ (2554)[7] ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายในบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในมุมมองของผู้รับตรวจ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) คือปัจจัยคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบในระดับที่มีนัยสำคัญ และไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ความรู้ต่องานการตรวจสอบภาย พบว่า ในด้านความสำคัญของการตรวจสอบภายใน ผู้รับตรวจยังมีความรู้น้อยในเรื่องขอบเขตของการตรวจสอบภายในเป็นการสอบทานความเชื่อถือได้ ในเรื่องความถูกต้องทางด้านการเงินและการบัญชีเท่านั้น ทั้งนี้ไม่รวมถึงการสารสนเทศ และการปฏิบัติงาน ด้านบทบาทการตรวจสอบภายผู้รับตรวจยังมีความรู้น้อยในเรื่องผู้ตรวจสอบภายในจะเคารพในคุณค่าและสิทธิของผู้เป็นเจ้าของข้อมูลที่ได้รับทราบจากการปฏิบัติงาน และสามารถเปิดเผยข้อมูลได้อย่างเป็นอิสระ ด้านประโยชน์การตรวจสอบภายในพบว่า ผู้รับตรวจยังมีความรู้น้อยในเรื่องการตรวจสอบภายในเป็นมาตรการถ่วงดุลแห่งอำนาจ โดยส่งเสริมให้การจัดสรร การใช้ทรัพยากรขององค์กรเป็นไปอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของด้านผู้รับตรวจที่มีความต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้รับตรวจปีละครั้ง หรือมีเอกสารคู่มือในการดำเนินงาน เนื่องจากบุคลากรมีการโยกย้าย โดยเนื้อหาการจัดอบรมควรมีการเน้นย้ำในเรื่องที่ผู้รับตรวจยังมีคะแนนน้อยอยู่

2. เจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านผู้ตรวจสอบภายใน พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยน้อยสุดจะเป็นในเรื่องผู้ตรวจสอบควรจะมีความรับผิดชอบ อดทน กระตือรือร้น ต่อการปฏิบัติงานการตรวจสอบภายใน ส่วนด้านการปฏิบัติงานการตรวจสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยน้อยสุดจะเป็นในเรื่องผู้ตรวจสอบควรจะมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในมีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของด้านผู้ตรวจที่ผู้รับตรวจมีความต้องการให้ผู้ตรวจสอบภายในต้องมีองค์ความรู้ที่ทันสมัยเป็นปัจจุบัน และควรอบรมฟื้นฟูพัฒนาศักยภาพของผู้ตรวจสอบรายใหม่และรายเก่าทุกปี ควรเน้นการส่งเสริมให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษาแก่หน่วยงานรับตรวจ รับฟังปัญหาผู้รับตรวจบ้างในบางข้อที่ไม่เป็นตามหลักเกณฑ์ และควรมีการกำหนดแผน ระยะเวลาในการตรวจสอบเป็นแผนรายปี และมีรูปแบบที่ชัดเจน

3. การควบคุมภายในด้านการบริหาร พบว่า ควรมีการปรับกระบวนการปฏิบัติงานโดยเฉพาะในเรื่องประสิทธิภาพการคำนวณและเปรียบเทียบต้นทุน ของการดำเนินงานกับผลผลิตหรือผลลัพธ์ว่ามีประสิทธิภาพ ข้อเสนอแนะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขทันต่อเหตุการณ์และมีการดำเนินงานอย่างเหมาะสมหรือไม่ เพราะจากผลการวิจัยพบว่ายังมีผู้ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานในเรื่องนี้อีกเป็นจำนวนมาก

4. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าความรู้ต่องานการตรวจสอบภายในด้านประโยชน์การตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร และเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำมากกับการควบคุมภายในด้านการบริหาร โดยเฉพาะเจตคติต่อมาตรฐานการตรวจสอบภายในด้านคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบ ซึ่งจากผลการวิจัยทำให้เราทราบว่าทั้งความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติการการควบคุมภายในด้านการบริหารถึงแม้จะระดับต่ำมากก็ตาม ดังนั้นหน่วยตรวจสอบควรมีการส่งเสริมความรู้และเจตคติแก่หน่วยรับตรวจ เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้รับตรวจมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร. มโน มณีฉาย สาธารณสุขอำเภอบ้านหมี่ นายบุญนริศ สายสุ่ม นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ และนางมะลิสา บุญรัตน์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบแบบสอบถาม และให้คำแนะนำด้านวิชาการ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ผลการวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน สาธารณสุขอำเภอ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ทุกแห่ง และผู้รักษาการในตำแหน่งทุกท่าน ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนพัฒนางานสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดสงขลาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการตรวจสอบภายในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561. กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร, 2561.
2. กรรณิการ์ ศรีใส. ความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อการพัฒนางานตรวจสอบตามแนวทางการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในหน่วยงาน: กรณีศึกษา การประปาส่วนภูมิภาค. วิทยาลัยราชพฤกษ์ นนทบุรี, 2554.
3. บุญใจ ศรีสถิตย์นรากูร. ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร, 2561.
4. . ประทุม ภู่พัฒน์. ทัศนคติของผู้รับการตรวจที่มีต่อหน่วยงานตรวจสอบภายในบริษัทจันวาณิชย์ ซีเคียวริตี้ พริ้นท์ติ้ง จำกัด. สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต(การจัดการ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.
5. มะลิวรรณ ศรีนา. ความคิดเห็นของผู้รับตรวจที่มีต่อผู้ตรวจสอบภายในของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2550.
6. ชญานิษฐ์ อรุณสิทธิ์. ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานควบคุมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
7. จิตรภา รุ่นประพันธ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการตรวจสอบภายใน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในมุมมองของผู้รับตรวจ. บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.